

TOKAT İLİNDE KAYNAK KULLANIMI DESTEKLEME FONUNDAN (KKDF) YARARLANAN HAYVANCILIK İŞLETMELERİNDE UYGULAMA SONUÇLARI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Adnan ÇİÇEK

G.O.Ü. Ziraat Fakültesi, Tarım Ekonomisi Bölümü Yard. Doç. Dr. -TOKAT

A.Ahmet YÜCER

Tokat Tarım İl Müdürlüğü Ziraat Mühendisi

ÖZET

Bu araştırmada Tokat ilindeki hayvancılık işletmelerinde Kaynak Kullanımı Destekleme Fonu (KKDF) olarak bilinen uygulamanın sonuçları incelenmiştir. Çalışmanın örnekleme aşamasında tabakalı tesadüfi örnekleme yöntemi kullanılmış ve 99 adet anket yapılmıştır. Araştırmada, bölgedeki damızlık koyun, koyun besiciliği ve sığır besiciliği işletmelerinin uygulama öncesi ve sonrasına ait verileri değerlendirilmiştir. İncelenen işletmelerde fiili kapasitenin çok düşük olduğu belirlenmiştir. Kapasite düşüklüğünün en büyük nedeni üreticilerin işletme sermayesinden yetersiz olmalarıdır. Araştırmada uygulama sonuçlarının yanısıra üreticilerin üretim ve pazarlama sorunlarına ilişkin bilgilere de yer verilmiştir.

A RESEARCH ON THE RESULT OF APPLICATION IN THE LIVESTOCK FARMS GAINING FROM THE USE OF SOURCE OF SUPPORT FUNDS (USSF) IN TOKAT.

ABSTRACT

In this study, the use of support funds, in the livestock farms in Tokat has been investigated. In the research, the method of stratified sampling is used and the data is obtained from 99 livestock farms by the study of survey. In the study, the data belong to before the application of USSF and after the application of USSF in the breeding sheet, feeding sheet and livestock farms is evaluated. The actual capacity in the farms investigated is determined as quite low. One of the biggest reason why the actual capacity is low is that farmers have not had farm capital well enough. In the study, in addition to determine of result of application of the USSF, the production and marketing problems are placed.

1. GİRİŞ

1.1. Konunun Önemi

Türkiye'de bitkisel ve hayvansal üretimin artırılabilmesi için yapılan çalışmalar, yıllardır devam etmektedir. Birim alan ve birim hayvandan elde edilen üretimin artırılması gerektiği, her geçen gün daha da önem kazanmaktadır.

Türkiye'de tarımsal üretimin daha rasyonel şekilde düzenlenebilmesi için 1963 yılından bu yana, planlı çalışmalara ağırlık verilmiştir. Hazırlanan beşer yıllık kalkınma planlarında ve yıllık programlarda bu amaçlar doğrultusunda hedefler, ilke ve politikalar ortaya konulmaktadır. Yakın zamana ait 5.Beş Yıllık Kalkınma Planı ve halen uygulanmakta olan 6.Beş Yıllık Kalkınma Planında hayvancılığın geliştirilmesi için bazı hedefler belirlenmekte ve kaynaklar bu hedefler doğrultusunda kullanılmaktadır. Bilindiği gibi Türkiye'deki tarım işletmelerinde işletme ölçeği oldukça küçüktür (1). Ayrıca tarım işletmelerinde finansman birikimi ve kredi kullanımı yetersizdir. Türkiye'de tarımsal üretimin ve tarımsal projelerin ilgili kuruluşlar tarafından planlanması ve desteklenmesi gerekmektedir.

Nitekim bu konuda son yıllarda ilgili bakanlıklar ve bağlı kuruluşlar tarafından projeli çalışmalar yapılmaktadır. Bu uygulamalardan fiilen yürütülmekte olanlardan bir tanesi de Kaynak Kullanımı Destekleme Fonu (KKDF) uygulamasıdır. Çok sayıda üretim faaliyetine ilişkin projelerin desteklendiği ve yürürlüğe konulduğu uygulamaya ait sonuçların bilinmesi tarımsal üretimin sağlıklı yürümesi açısından önemlidir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada KKDF diye bilinen uygulamanın sonuçlarının neler olduğu ortaya konulmaya çalışılmıştır. Uygulamadan yararlanan damızlık koyun, koyun besiciliği ve sığır besiciliği işletmelerinin uygulama öncesi ve sonrasına ilişkin verileri değerlendirilmiştir. Uygulamada istenilen hedeflere ne ölçüde ulaşıldığı saptanılmaya çalışılmıştır. Hayvancılık işletmelerinde; proje kapasiteleri ile fiili kapasite arasındaki farkın nerelerden kaynaklandığı araştırılmıştır. Kısaca makro düzeydeki plan hedeflerinin, tarım işletmelerinde hangi oranlarda gerçekleştiği araştırılmaya çalışılmıştır.

2. MATERYAL ve YÖNTEM

2.1. Materyal

Çalışmanın araştırma bulguları bölümündeki bilgiler, Tokat ilinde KKDF'nden yararlanarak faaliyet gösteren hayvancılık işletmelerinden anket ile derlenmiştir. Anketler; damızlık koyun, koyun besiciliği ve sığır besiciliği üretim alanlarında faaliyet gösteren işletmelerin proje öncesi ve proje sonrasına ilişkin bilgilerini kapsayacak şekilde düzenlenmiştir. Hedeflenen araştırma sonuçlarına ulaşabilmek için toplam 99 adet anket yapılmıştır. Bu anketlerin 30 tanesi damızlık koyun, 33 tanesi koyun besiciliği ve 36 tanesi de sığır besiciliği işletmelerinin verilerini içermektedir. Kullanılan veriler 1991 yılına ait üretim faaliyetleri ile ilgilidir. Hazırlanan anket formları üreticilerle yüzyüze yapılan görüşmeler ile doldurulmuştur. Ayrıca çalışmada konu ile ilgili kitap, makale ve araştırmalar ile; yöredeki ilgili kuruluşların kayıtlarından da yararlanılmıştır.

2.2. Yöntem

Araştırmanın örnekleme aşamasında tabakalı tesadüfi örnekleme yöntemi kullanılmıştır.

Her üretim faaliyeti ayrı ayrı değerlendirilmiş ve her biri kendi içinde örnekleme tabii tutulmuştur. Örnekleme çerçevesini; Tokat Tarım İl Müdürlüğü, Proje ve İstatistik Şube Müdürlüğünden alınan ve 1991 yılına kadar KKDF'dan yararlanan üreticilerin listeleri oluşturmuştur. Örneklemede, projelerde yer alan hayvan sayıları temel değişken olarak alınmış ve her kapasiteden anket yapılmaya çalışılmıştır. Proje sahibi her üretici ise örnekleme birimi olarak kabul edilmiştir. Her üretim faaliyeti için ayrı ayrı örnekleme yapıldığından; faaliyetler arasında homojenliği sağlamak amacı ile, yapılan örnekleme çalışmalarında %95 güven aralığı ve ortalamadan %5 sapma ile çalışılmıştır. Yapılacak anket sayısı (örnek hacmi) aşağıdaki formül yardımı ile bulunmuştur (2).

$$n = \frac{(\sum Nh * Sh)^2}{N^2 * D^2 + \sum Nh * Sh^2}$$

n= örnek sayısı (anket yapılacak üretici sayısı)

N= anakitledeki proje (KKDF'dan yararlanan) sayısı

D= (d/T)

d= ortalamadan sapma

T= güven sınırı t değeri

Sh = standart sapma

Nh= her tabakadaki üretici sayısı

Standart sapması yüksek olan tabakalardan daha fazla anket yapmak ve böylece örneklemede homojenliği sağlamak amacıyla örnek sayısının tabakalara dağıtılmasında aşağıdaki formülden yararlanılmıştır.

$$n_i = \frac{N_h * S_h}{\sum N_h * S_h} * n$$

n_i= her tabakaya ait örnek sayısı

Yapılan örnekleme çalışmaları sonucu 30 adet damızlık koyun, 33 adet koyun besiciliği ve 36 adet de sığır besiciliği dallarında olmak üzere toplam 99 işletme ile anket yapılmıştır. Yapılan anketler Tokat ilinde uygulamadan yararlanan ilçelerin oranlarına göre dağıtılmıştır.

Çizelge 1. Örneklemenin Yapıldığı 1991 Yılında Tokat İlinde KKDF'dan Yararlanan Hayvancılık İşletmeleri ve Yapılan Anket Sayıları

Faaliyet Dalı	Proje Sayısı	Anket Sayısı
Damızlık Kayun	68	30
Koyun Besiciliği	216	33
Sığır Besiciliği	733	36
TOPLAM	1017	99

Anket sonuçları çizelgeler haline getirilerek, ortalamalar ve yüzde hesaplamaları ile yorumlama ve karşılaştırmalar yapılmıştır.

3. KAYNAK KULLANIMI DESTEKLEME FONUNUN (KKDF) AMAÇLARI VE UYGULAMA ALANLARI

Bakanlar Kurulunun 13.12.1984 Tarih ve 84/8860 Sayılı kararı ile T.C. Merkez Bankası nezdinde "Kaynak Kullanımı Destekleme Fonu" kurulmuştur (3).

KKDF'nun amaçları; kalkınma planı ve yıllık programlarda öngörülen hedeflere uygun olarak dışsatımı artırmak, yatırımları teşvik etmek, ihtisas kredilerinde kredi maliyetlerini düşürmek ve banka kaynaklarının iktisadi gelişme hedeflerine yönltilmesini sağlamaktadır (4).

DPT tarafından 14.10.1984 tarihinde yatırım teşvik belgesine bağlanan yatırımlar ile 01.01.1985 tarihinden itibaren fiilen yapılan ihracata ve açılacak ihtisas kredilerine "Kaynak Kullanımı Destekleme Fonundan" yatırımları teşvik etmek amacıyla destekleme primi uygulaması başlatılmıştır (5).

Kaynak Kullanımı Destekleme Fonu hakkında değişiklik yapılmasına dair Bakanlar Kurulunun 86/10716 Sayılı kararıyla; hayvancılık ve su ürünleri konularında projeye dayalı yatırım yapanlara, yatırım tutarı üzerinden kalkınmada öncelikli yörelerde %30, diğer yörelerde %25 oranında KKDF'dan destekleme primi (teşvik) ödeneceği esası getirilmiştir. Daha sonra ise uygulamanın kapsamı genişletilmiş ve hayvancılığın yanı sıra seracılık, asma, meyve fidanı üretimi gibi faaliyet alanları da uygulama kapsamına alınmıştır (6).

4. ARAŞTIRMA BULGULARI

4.1. Tokat İlinde KKDF'dan Yararlanan Projelerin Dağılımı

1992 yılı sonuna kadar Türkiye'de Tarım ve Köy İşleri Bakanlığına Bağlı Tarım İl Müdürlükleri tarafından 31 825 adet tarımsal yatırım projesinin KKDF'dan yararlandırılması uygun görülmüş ve onaylanmıştır. Tokat ili toplam projeler içinde %8,7 oranında bir paya sahiptir (7). Yine toplam yatırım tutarı içerisinde Tokat ilinin payı %5.0'dır.

Türkiye'de KKDF ile ilgili en çok proje sığır besiciliği dalında yapılmıştır. Bunu arıcı-

lık, et tavukçuluğu, damızlık sığır, koyun besiciliği, damızlık koyun ve yumurta tavukçuluğu izlemiştir. Yatırım tutarlarına göre yine ilk sırayı sığır besiciliği almaktadır. Bunu yumurta tavukçuluğu, et tavukçuluğu, cam sera ve damızlık sığır izlemektedir.

Çizelge 2. Tokat ilinde KKDF'dan Yararlanan Projelerin Faaliyet Alanlarına Göre Dağılımı

Faaliyet Dahil	Y I L L A R							TOPLAM
	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	
Sığır Besiciliği	4	122	277	274	315	231	93	1 316
Koyun Besiciliği	8	35	37	83	114	58	19	354
Arıcılık	-	1	23	39	67	29	8	167
Damızlık Koyun	-	-	4	18	58	1	1	80
Damızlık Sığır	-	-	2	-	5	1	-	8
Su Ürünleri	-	-	1	-	2	1	-	4
Yum. Tavukçuluğu	-	-	-	-	-	1	-	1
Et Tavukçuluğu	-	-	-	-	1	-	-	1
Bağ Tesisi	-	-	-	-	-	1	-	1
Şeftali Bahçesi	-	-	-	-	-	9	1	10

Kaynak: Tokat Tarım İl Müdürlüğü, Proje ve İstatistik Şube Müdürlüğü Kayıtları, 1992.

Çizelge 2'de görüldüğü gibi Tokat ilinde en fazla proje sığır besiciliği konusunda hazırlanmıştır. Bunu koyun besiciliği, arıcılık ve damızlık koyun yetiştiriciliği projeleri izlemektedir.

KKDF'nun tarım kesimine uygulandığı son yedi yıl içinde Tokat ilinde toplam 55 006 büyükbaş hayvan kapasiteli 1 324 adet ahır yapılmıştır. Bu ahırların kapasitesinin %98,0'ini sığır besiciliği ahırları oluşturmaktadır. Ayrıca bu dönem içerisinde toplam 81 470 koyun kapasiteli 434 adet koyun ağılı yapılmıştır. Bu ağılların kapasitesinin %82,8'i koyun besiciliğine aittir. Hazırlanan projelerde asgari büyüklük sığır besiciliğinde 20 baş, besi ve damızlık koyunculukta ise 100 başdır.

4.2. Tokat ilinde KKDF'dn Yararlanan Hayvancılık İşletmelerinde Uygulama Sonuçları

KKDF uygulaması, planlanan hedeflere ulaşmada üreticileri teşvik etmek amacı taşımaktadır. Nitekim KKDF uygulamasının yatırım kararına etkisi olduğunu belirten üreticilerin oranı çok yüksek bulunmuştur. Bu oran damızlık koyun yetiştiren işletmelerde %96,7, koyun besiciliğinde %97,0 ve sığır besiciliğinde %94,4'tür.

Bu uygulama ile işletmelerin sermaye unsurlarında önemli bir artışın olduğu söylenebilir. Yapılan araştırmada işletmelerin uygulama öncesi ve uygulama sonrası arazi miktarlarında değişim olmamıştır. Ancak, çok az miktarda yem bitkileri ekim alanı artmıştır (Çizelge 3).

Tokat İlinde Kaynak Kullanımı Destekleme Fonundan (KKDF) Yararlanan Hayvancılık İşletmelerinde Uygulama Sonuçları Üzerine Bir Araştırma

Çizelge 3. KKDF Uygulaması Öncesi ve Sonrasında İşletmelerin Arazi Miktarları (Dekar)

Faaliyet Dalı	Damızlık	Koyun	Sığır
	Koyun	Besiciliği	Besiciliği
Arazi Miktarı	81.5	73.3	55.7
Uygulama Sonrası Değişim	+0.2	0.0	+0.3
Uygulama Öncesi Yem Bitkileri Ekim Alanı	25.9	21.0	12.7
Uygulama Sonrası Yem Bitkileri Ekim Alanı	26.5	23.5	17.1

İncelenen işletmelerde KKDF uygulamasından sonra yabancı işgücü istihdam durumu Çizelge 4'de verilmiştir. İşletmelerde özellikle yabancı geçici işgücü kullanımı mevcuttur.

Çizelge 4. İncelenen İşletmelerde KKDF Uygulamasından Sonra Yabancı İşgücü İstihdam Durumu (%)

Faaliyet Dalı	Damızlık	Koyun	Sığır
	Koyun	Besiciliği	Besiciliği
Geçici işgücü	13.3	21.1	8.3
Daimi işgücü	3.3	3.0	0.0

Uygulama sonrası işletmelerin özellikle bina varlığında olumlu bir artışın olduğu saptanmıştır. KKDF uygulamasının asıl amacı; tarım işletmelerindeki hayvancılık faaliyetlerini teşvik etmek olduğundan ve yapılan yatırımlara prim iadesi verildiğinden, işletmelerde ahır ve ağıl kapasitelerinin arttığı görülmektedir. Ayrıca uygulamada ahır ve ağıllarda bazı özellikler arandığından dolayı, uygulamadan yararlanan işletmelerde klasik ahşap binalar, yerini betonarme binalara bırakmıştır. Bu arada uygulama sonrası işletmelerin sahip olduğu evlerinde yapım malzemelerinin olumlu yönde değiştiğini görmek mümkündür.

Çizelge 5. İncelenen işletmelerde KKDF Uygulaması Öncesi ve Sonrası İşletme Binalarında Kapasite Durumu (m²)

Faaliyet Dalı	Damızlık Koyun		Koyun Besiciliği		Sığır Besiciliği	
	Ahşap	Beton	Ahşap	Beton	Ahşap	Beton
Önceki Ev	83.5	24.1	79.6	20.3	53.2	43.9
Sonraki Ev	58.2	35.8	30.6	25.3	18.6	83.7
Ön.Samanlılık	41.0	15.4	31.5	20.3	27.3	8.6
Son.Samanlık	22.3	46.7	20.7	36.8	11.2	65.2
Önceki Ağıl	74.3	3.4	65.5	8.3	4.9	0.0
Sonraki Ağıl	16.5	164.7	8.6	153.6	4.9	0.0
Önceki Ahır	31.3	1.7	27.3	2.4	29.9	0.0
Sonraki Ahır	31.3	1.7	27.3	5.2	8.6	153.8

İncelenen işletmelerde; damızlık koyun yetiştiren işletmelerin uygulamadan önce %10.0'unun, koyun besiciliğinde %24,2'sinin ve sığır besiciliğinde %63.9'unun bu üretim dallarında faaliyet göstermedikleri belirlenmiştir. Bu sonuçlar özellikle koyun yetiştiren işletmelerin KKDF'ndan yararlandıklarını ortaya koymaktadır. Nitekim, damızlık koyun yetiştiren işletmelerde uygulamadan önce ortalama 83.3 adet, koyun besiciliği işletmelerinde ise, 116.6 adet koyun olduğu belirlenmiştir.

Çizelge 6. KKDF'dan Yararlanan İşletmelerin Uygulama Öncesine Ait Hayvancılık Faaliyetleri ve Hayvan Sayıları

Faaliyet Dalı	Damızlık	Koyun	Sığır
	Koyun	Besiciliği	Besiciliği
Uygulama Sonrası Bu üretim Dalında Faaliyeti Olmayan (%)	10.0	24.2	63.9
Faaliyeti Olan İşletmelerde Ortalama Hayvan Sayısı	83.4	116.6	18.1
Ortalama Hayvan Sayısı	75.0	88.3	6.5

İncelenen işletmelerde mevcut kapasite kullanımının çok düşük olduğu belirlenmiştir

Tokat İlinde Kaynak Kullanımı Destekleme Fonundan (KKDF) Yararlanan Hayvancılık İşletmelerinde Uygulama Sonuçları Üzerine Bir Araştırma

(Çizelge 7). Nitekim Damızlık koyun yetiştiren işletmelerde ortalama proje kapasitesi 196,0 adet iken 1991 yılından fiili kapasite 102,3 adet olarak gerçekleşmiştir. Bu işletmelerde yıllık kapasite kullanımı %52,2'dir. Koyun besiciliği işletmelerinde ortalama proje kapasitesi 172,7 adet, fiili kapasite 43,9 adet ve kapasite kullanımı %25,4'dür. Sığır besiciliği işletmelerinde ise mevcut kapasite kullanımı %45,9'dur. Bu işletmelerde ortalama proje kapasitesi 33,3 adet, fiili kapasite ise 15,3 adettir.

Çizelge 7. KKDF'dan Yararlanan İşletmelerde Ortalama Proje Kapasiteleri ve Kapasite Kullanımı

Faaliyet Dalı	Damızlık Koyun	Koyun Besiciliği	Sığır Besiciliği
Ortalama Proje Kapasitesi (adet)	196.0	172.7	33.3
Ortalama Fiili Kapasite (adet)	102.3	43.9	15.3
Kapasite Kullanımı (%)	52.2	25.4	45.9

Yapılan araştırmada anket yapıldığı yıl faaliyetine devam etmeyen işletmelerin oranı damızlık koyun işletmelerinde %10,0 koyun besiciliği işletmelerinde %15,2 ve sığır besiciliği işletmelerinde %33,3'dür. Nitekim sığır besiciliği işletmelerinde her üç işletmeden bir tanesinin hiç besicilik yapmadığı görülmektedir. Ayrıca koyun besiciliği işletmelerinin %86,6'ı bir dönem, %13,4'ü ise iki dönem besicilik yaptıklarını belirtmişlerdir. Yine sığır besiciliği işletmelerinin %70,8'i bir dönem, %29,2'si iki dönem besicilik yaptıklarını ifade etmişlerdir (Çizelge 8). Ortalama besi süresi; teknik kabul olarak iki dönem alınırsa kapasite kullanımının çok düşük olduğu söylenebilir.

Çizelge 8. KKDF'dan Yararlanan İşletmelerde Besi Dönemleri (%)

Faaliyet Dalı	Koyun Besiciliği	Sığır Besiciliği
1 devre besi yapanlar	86.6	70.8
2 devre besi yapanlar	13.4	29.2

İşletmelerin öz kaynakları yetersiz olduğu için damızlık koyun işletmelerinin %6,7'si, koyun işletmelerinin %6,7'si, koyun besiciliği işletmelerinin %27,3'ü ve sığır besiciliği işletmelerinin %50,0'si işletme kredisi olarak borçlanmışlardır. Üreticilerin %23,3'ü öz kaynaklarının, yatırımları dahi karşılamaya yetmediğini belirtmişlerdir. Anket yapılan işletmelerin büyük bir çoğunluğu, gerek krediyi kuruluşlarına ve gerekse tüccar ve özel şahıslara değişik düzeylerde borçları olduğunu ve bu borçların da hayvancılıkla ilgili olduğunu ifade etmişlerdir.

Araştırma bölgesindeki üreticilerin, yapmış oldukları faaliyetleri ile ilgili düşük kapasite kullanımının nedenlerinden birisi üretim ile ilgili sorunlardır. Üreticilerin en önemli sorun-

ları girdilerin pahalı olması ve finansman yetersizliğidir. Nitekim damızlık koyun işletmelerinin %86,7'si, koyun besiciliği işletmelerinin %18,2'si ve sığır besiciliği işletmelerinin %75,0'i girdilerin pahalı olduğunu belirtmişlerdir. Yine finansman ile ilgili sorunu olan işletmelerin oranı sırası ile %43,4, %3,0 ve %25,0'dır. Araştırma bölgesinde işgücüne ile ilgili sorunu olan üreticilerin oranı oldukça düşüktür. Ayrıca sığır besiciliği yapan işletmelerin işgücüne ile ilgili sorunu bulunmamaktadır. Üreticilerin diğer sorunları arasında teknik bilgi noksanlığı, kredi almadaki bürokratik işlemlerin fazla olması gibi sorunlar yer almaktadır.

Çizelge 9. KKDF'dan Yararlanan İşletmelerin üretim ile ilgili Sorunları (%)

Faaliyet Dalı	Damızlık Koyun	Koyun Besiciliği	Sığır Besiciliği
Girdilerin pahalı olması	86,7	18,2	75,0
İşgücü sorunları	10,0	12,1	0,0
Finansman yetersizliği	43,3	3,0	25,0
Diğerleri	13,3	0,0	22,9

Üreticilerin pazarlamaya ilişkin bir çok sorunu bulunmaktadır. Damızlık koyun işletmelerindeki üreticilerin %60,0'i fiyat belirsizliğini en önemli sorun olarak görmektedir. Bu işletmelerin %36,7'si alıcıların güven vermediğini, %26,7'si peşin ödeme yapılmamasını ve %16,7'si pazarın uzak olduğunu belirtmişlerdir. Koyun besiciliği işletmelerinin en önemli sorunu peşin ödeme yapılmamasıdır. Bu üreticilerin %48,5'i peşin ödeme yapılmadığını, %15,2'si alıcıların güvensiz olduğunu, %12,1'i ise pazarın uzak ve fiyat belirsizliği olduğunu belirtmişlerdir. Sığır besiciliği yapan üreticilerin %30,6'sı alıcıların güvensiz olduğunu, %25,0'i peşin ödeme yapılmadığını, %11,1'i pazarın uzak olduğunu ve %8,3'ü de ürün fiyatlarının belirsiz olduğunu ifade etmişlerdir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Ülkelerin kalkınma planlarında belirledikleri hedeflere ulaşabilmeleri, hazırlayıp uygulamaya koydukları çok sayıda projelerin başarısına bağlıdır. Teorik olarak ortaya konulan projelerden beklenen faydanın sağlanabilmesi için, bu projelerin uygulamada titizlikle izlenmesi gerekir. Ayrıca bu projelerin uygulama sonuçlarının ortaya konularak, daha sonraki projelere ışık tutacak çalışmalar yapılmalıdır.

KKDF uygulamasının ülke hayvancılığı için makro düzeyde olumlu bir girişim olduğu söylenebilir. Öz kaynakları yetersiz olan üreticileri karşılıksız kredilerle finanse etmek özendirici bir yaklaşımdır. Ancak; bu araştırmada ahr, ağıl, samanlık, bakıcı evi vs. gibi sabit yatırımları KKDF desteği ile güçle inşa edebilen üreticilerin, yıllık üretim faaliyetlerini yürütebilecek işletme sermayesinden yoksun oldukları saptanmıştır. Nitekim bu nedenle, yapılan araştırmada fiili kapasitenin çok düşük olduğu belirlenmiştir. Ayrıca besicilik projelerinde iki devre besicilik öngörüldüğü için bu kapasite düşüklüğü daha da artmaktadır. Kapasite düşüklüğünün en büyük nedeni üreticilerin yıllık işletme sermayesinden yoksun olmalarıdır. Nitekim KKDF uygulamasının en olumsuz yanı sadece yatırımları özendirme yöneliktir. Ayrıca bu uygulamanın çok sağlıklı yürütüldüğü söylenemez. Projelendirilmede işletmelerin sermaye ve finansman yapıları ayrıntılı olarak dikkate alınmamıştır. Üreticilere ait proje dosyalarında işletmelerin ön etüt bilgi formlarının yetersiz oldu-

Tokat İlinde Kaynak Kullanımı Destekleme Fonundan (KKDF) Yararlanan Hayvancılık İşletmelerinde Uygulama Sonuçları Üzerine Bir Araştırma

ğu ve uygulamanın bazı politik sebeplerden dolayı verimli yürütülemediği söylenebilir.

Bu araştırmada konuya daha çok kapasite kullanımı ve kapasite düşüklüğü yönünden yaklaşmıştır. Ayrıca işletmelerdeki hayvanların beslenme tekniklerine ve verimlerine ilişkin daha detaylı çalışmalar yapmak gerekmektedir. Bu uygulamaların sonuçlarının bilimsel olarak ortaya konulması, gelecekte yapılacak diğer çalışmaların daha verimli olmasını sağlayacaktır. Bu nedenle KKDF uygulamasının sonuçlarına ilişkin daha detaylı ve çok yönlü araştırmaların yapılması gereği ortaya çıkmıştır.

KAYNAKLAR

1. Anonymous, DİE, Türkiye İstatistik Yıllığı, 1990.
2. Yamane, T., Elementary Sampling Theory, Prentice-Hall., Inc. Englewood Cliffs, N.S., USA, 1967.
3. Anonymous, 31.12.1984 Tarih ve 18 622 Sayılı Resmi Gazete, KKDF Hakkında TC Merkez Bankasının 1 Nolu Tebliği
4. Anonymous, 15.12.1984 Tarih ve 18 622 Sayılı Resmi Gazetede Yayınlanan KKDF Hakkındaki 84/8860 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı.
5. Anonymous, DPT, 6.Beş Yıllık Kalkınım Planı, Özel ihtisas Komisyonu Raporu, Yatırımları Teşvik Politikaları, Ankara, 1989.
6. Anonymous, 23.02.1991 Tarih ve 20795 Sayılı Resmi Gazete.
7. Anonymous, Tokat Tarım İl Müdürlüğü, Proje ve İstatistik Şube Müdürlüğü Kayıtları, 1992.